Vleermuizenonderzoek MFA Borger

Gemeente Borger-Odoorn

BügelHajema

Plek voor ideeën

Vleermuizenonderzoek MFA Borger

Inhoud

Rapport

10 augustus 2010
Projectnummer 030.45.50.00.02

Ideeën voor een plek

BügelHajema Adviseurs bv, Bureau voor Ruimtelijke Ordening en Milieu BNSP

Inhoudsopgave

1	Aanleiding	5
2	Methode	7
3	Resultaten	9
4	Conclusie	13

1 Aanleiding

DOEL

Er bestaan plannen om in het centrum van Borger een multifunctionele accommodatie (MFA) te realiseren. Om ruimte te creëren, zal het scholencomplex van de Montessorischool en de Burg. Grollemansschool aan de Schultestraat worden gesloopt evenals het gehele woningcomplex aan het Akkermaalshout. De huidige sporthal zal in de beoogde plannen behouden blijven.

In het kader van de Flora- en faunawet is het in aanvulling op het vooronderzoek (Advies Natuurwaarden MFA Borger 2010) noodzakelijk te achterhalen welke soorten vleermuizen in het plangebied voorkomen, vast te stellen hoe ze gebruikmaken van het gebied en eventuele verblijfplaatsen aan te wijzen. Tevens dient te worden vastgesteld of de ontwikkelingen mogelijk negatieve effecten zullen hebben op aanwezige soorten. Alle vleermuissoorten zijn op basis van de Flora- en faunawet streng beschermd. Voor vernietiging van vaste verblijfplaatsen moet ontheffing worden aangevraagd.

Dit rapport beschrijft de resultaten en conclusies van het nader onderzoek naar vleermuizen. Het onderzoek heeft plaatsgevonden van mei tot en met juni 2010 en is uitgevoerd volgens het protocol voor vleermuisinventarisaties dat door het Netwerk Groene Bureaus is opgesteld[1].

Protocol

Alle vleermuizen in Nederland zijn streng beschermde soorten en wettelijk beschermd in hun voortbestaan. Een ruimtelijk plan mag daarom niet worden vastgesteld wanneer de verboden van de artikelen 9 tot en met 11 worden overtreden, tenzij er een ministeriële ontheffing is aangevraagd of kan worden verleend. Om het effect van de ontwikkeling op vleermuizenpopulaties af te wegen, moeten tenminste enkele aspecten worden vastgesteld:

- of vleermuizen in het plangebied voorkomen;
- of vleermuizen een verblijfplaats hebben in het plangebied;
- om welke soort of soorten het gaat;
- voor welke aantallen het plangebied van belang is;
- welk gebruik van het plangebied wordt gemaakt en wat daarin essentieel is;
- of er mogelijk indicaties zijn voor geslacht of leeftijd (kolonie, kraamkolonie, solitairen).

[1] GaN, NGB en Zoogdiervereniging, 2009 Vleermuisprotocol versie 2 april 2009. Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging, www.gegevensautoriteitnatuur.nl, Utrecht

In 2007 is op initiatief van het Netwerk Groene Bureaus een protocol ontwikkeld voor inventarisaties van vleermuizen als nader onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 of het beleidskader voor de Ecologische Hoofdstructuur. Het protocol gaat uit van de gebiedsfuncties winterverblijf, zomerverblijf, kraamverblijf, paarverblijf, vliegroute en jachtgebied. Voor het inventariseren van elk van deze zes functies is per vleermuissoort het aantal veldbezoeken, de periode van het jaar en de minimale duur van het veldbezoek vastgelegd. Verder worden eisen gesteld aan de weersomstandigheden en de te gebruiken apparatuur.

Methode 2

In het plangebied is de bebouwing geïnspecteerd op de aanwezigheid van mogelijke invliegopeningen en sporen (onder andere uitwerpselen) van vleermuizen.
Vleermuizen maken gebruik van echolocatie om zich te oriënteren in een gebied en voor het lokaliseren van prooien tijdens de jacht. Tijdens avond- en/of ochtendbezoeken kunnen vliegende en baltsende vleermuizen worden waargenomen door de ultrasone geluiden die zij maken voor de mens hoorbaar te maken. Met behulp van ultrasoongeluiddetectoren (Petterson D240x ultrasounddetectoren) met heterodyn- en tijdverlengen-functies is de inventarisatie uitgevoerd. Tijdens inventarisaties zijn met digitale opnameapparatuur (Edirol) digitale WAV-opnamen van de vleermuizengeluiden gemaakt. Om met zekerheid vast te stellen welke soorten zijn waargenomen, worden deze opnames met behulp van de programma's Bat Sound Pro 3.31b en WaveSurver 1.8.5 op de computer geanalyseerd.
Tijdens de bezoeken is de aandacht gelijkmatig verdeeld over het plangebied en is geluisterd of vleermuizen van het plangebied gebruikmaken als verblijfplaats, jachtgebied of vliegroute.

Er zijn twee veldbezoeken uitgevoerd. Beide veldbezoeken zijn uitgevoerd onder voor vleermuizen geschikte omstandigheden. Bij aanvang van de veldbezoeken is de bebouwing geïnspecteerd op de aanwezigheid van sporen (onder andere uitwerpselen) van vleermuizen. Het moment van uitvliegen, is soortenspecifiek en is globaal kort na zonsondergang.

Resultaten 3

Inspectie gebouw

24 FEBRUARI 2010

Het plangebied is op 24 februari 2010 bezocht door mevrouw ing. M. Oudshoorn in kader van het natuurwaardenonderzoek. Tijdens dit bezoek zijn de gebouwen en bomen geïnspecteerd op de aanwezigheid van mogelijke invliegopeningen en sporen van vleermuizen (onder andere uitwerpselen).
De te slopen bebouwing is in vrij goede staat. Er zijn echter op een aantal plekken rondom het scholencomplex enkele kieren tussen de muren en de trespa-afwerkingslijsten aanwezig. In het wooncomplex zijn een beperkt aantal stootvoegen aanwezig die toegang verschaffen tot de spouwmuren. Veel van deze kieren en voegen zaten echter vol met spinnenwebben, wat erop wijst dat vleermuizen er (recent) niet in zijn gekrompen. Er zijn in de bomen geen potentieel geschikte holtes en spleten voor boombewonende soorten waargenomen. Een deel hiervan was echter begroeid met klimop, waardoor niet alles goed te overzien is, zie Advies Natuurwaarden MFA Borger 2010.

Avondbezoeken

26 MEI 2010

Op 26 mei 2010 is het plangebied tussen 21:30 uur en 23.30 uur bezocht door mevrouw drs. Veeneklaas, mevrouw drs. A. Schwab en de heer drs. M. van Dinther. De zon ging om 21.40 uur onder. Het was een licht bewolkte avond. De temperatuur daalde van 13°C naar 9°C. Er stond een zwakke noordoostelijke wind (windkracht 1-2). Dit zijn geschikte omstandigheden voor vleermuizen. De gebouwen zijn voor aanvang van het avondbezoek nogmaals goed geïnspecteerd op de aanwezigheid van mogelijke invliegopeningen en sporen van vleermuizen (onder andere uitwerpselen). Er zijn geen uitwerpselen van vleermuis in het plangebied waargenomen. De enkele kieren tussen de muren en de trespa-afwerkingslijsten in het schoolgebouw zaten vol met spinnenwebben, wat erop wijst dat vleermuizen er (recent) niet in zijn gekrompen.

Tijdens dit avondbezoek zijn twee soorten vleermuizen in en rond het plangebied waargenomen, namelijk gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus) en laatvlieger (Eptesicus serotinus).
De eerste vleermuis werd om 21:55 uur (15 minuten na zonsondergang) ten noorden van het plangebied waargenomen. Het betrof een exemplaar van de soort gewone dwergvleermuis. De eerste laatvlieger werd om 22.07 uur boven de bomen aan het Akkermaalshout waargenomen.
Gedurende de avond zijn mogelijk twee exemplaren gewone dwergvleermuis en twee exemplaren laatvlieger aan de noordzijde van het plangebied, rondom de eikenlaan langs de Schuttestraat, jagend waargenomen. De bomen langs de zuidzijde (Akkermaalshout) en westzijde (Molenstraat) van het plangebied zijn ook onderdeel van het foerageergebied. In dit gebied zijn twee à drie gewone

dwergvleermuis en twee exemplaren laatvlieger gedurende de avond waargenomen.

14 JUNI 2010

Op 14 juni 2010 is het plangebied tussen 21.40 uur en 23.30 uur door de heer drs. M. van Dinther, mevrouw drs. R.M. Veeneklaas en de heer ing. E.J. Slot bezocht. De zon ging om 22.00 uur onder. Het was een licht bewolkt avond en de temperatuur daalde van 18°C naar 12°C. Er stond een zwakke noordoostelijke wind (windkracht 1-2). Dit zijn ideale omstandigheden voor vleermuizen.
Tijdens dit avondbezoek zijn drie vleermuissoorten in en rond het plangebied waargenomen, namelijk gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus), laatvlieger (Eptesicus serotinus) en watervleermuis (Myotis daubentonii).
De eerste vleermuis werd om 22.10 uur (10 minuten na zonsondergang) gehoord. Het betrof een gewone dwergvleermuis die ten zuiden van de Akkermaalshout foerageerde. Vanaf 22.14 tot 23:08 uur zijn vier tot acht exemplaren gewone dwergvleermuis en twee exemplaren laatvlieger langs de eikenlaan aan de noordzijde van het plangebied waargenomen. Deze individuen kwamen vanuit het noordwesten, buiten het plangebied aanvliegen.
De eerste watervleermuis is gehoord om 22:39 uur. Het betrof een kolonie watervleermuis in een holte in een beuk aan de Molenstraat. Deze beuk staat aan de westzijde van het plangebied en wordt redelijk belicht door de straatverlichting. In de periode van 22.39 uur tot 23.20 uur zijn 56 uitvliegende individuen waargenomen. Enkele exemplaren zijn foeragerend waargenomen onder de bomen aan de Molenstraat en het Akkermaalshout.

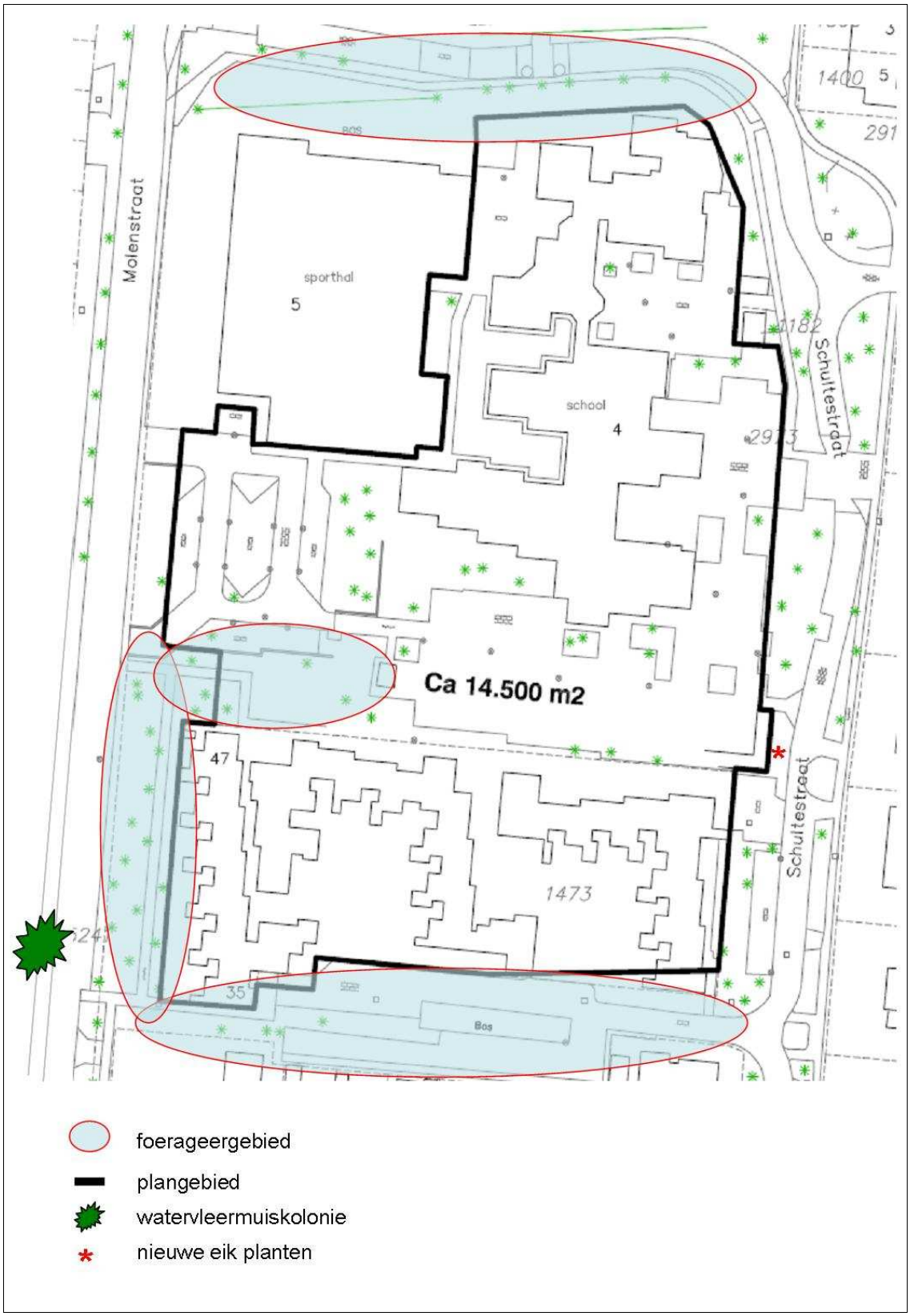

Figuur 1. Overzicht van functiegebruik van plangebied door vleermuizen

Conclusie 4

Er zijn drie vleermuissoorten in en rondom het plangebied waargenomen. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn gebouwbewonende soorten en watervleermuis is een boombewonende soort.

In het schoolgebouw zaten alle kieren en stootvoegen die geschikte invliegopeningen tot verblijfplaatsen kunnen bieden, vol met spinnenwebben en lijken niet in gebruik. Tijdens de avondbezoeken zijn geen uitvliegende vleermuizen in het plangebied waargenomen. Gezien de afwezigheid van uitwerpselen, de matige geschiktheid van de gebouwen en de geringe vleermuiswaarnemingen nabij de gebouwen in het plangebied, is het niet aannemelijk dat door de beoogde sloop verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten worden vernietigd.

KRAAMKOLONIE WATERVLEERMUIS

De aangetroffen kraamkolonie van watervleermuis is waargenomen in een beuk aan de overzijde van de Molenstraat buiten het plangebied (zie figuur 1). Gezien de redelijke afstand van het plangebied en de huidige lichtverstoring, is het niet aannemelijk dat de ontwikkelingsplannen en/of werkzaamheden effect zullen hebben op deze verblijfplaats.

FOERAGEERGEBIEDEN

De hoge boomkronen langs de Molenstraat, het Akkermaalshout en de noordzijde van het plangebied zijn belangrijke foerageergebieden. Het is van belang dat deze boomkronen worden behouden en door de ontwikkelingen de lichtintensiteit niet toeneemt in deze gebieden (zie figuur 1).

Het terrein is in het voorjaar van 2010 op het voorkomen van vier gebruiksfuncties van vleermuizen geïnventariseerd. Er is een voldoende indruk van alle mogelijk voorkomende soorten en de gebiedsfuncties gekregen. Afwijkend van het vleermuizenprotocol heeft geen inventarisatie plaatsgevonden in het paarseizoen. Gezien de matige geschiktheid van de gebouwen en geringe waarnemingen binnen het plangebied, is het niet aannemelijk dat er paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en laatvlieger aanwezig zijn in het plangebied. Daarnaast ligt het plangebied te midden van een groene woonomgeving, waarbij in de omgeving geschiktere verblijfplaatsen worden verwacht.

Wettelijke verplichtingen

Er zijn geen aanwijzingen dat er binnen het plangebied wettelijk beschermde vaste verblijfplaatsen van vleermuissoorten aanwezig zijn. Het plangebied is ook een ondergeschikt onderdeel van het foerageergebied voor de populaties gewone dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis. De lanen rondom het plangebied zijn wel een belangrijk onderdeel van het foerageergebied voor

deze soorten. Derhalve zal in de ontwikkelingsplannen rekening moeten worden gehouden met lichtuitstraling vanuit de gebouwen en met het aanleggen van straatverlichting. De lichtintensiteit moet niet toenemen in de boomkronen binnen de foerageergebieden aangegeven in figuur 1.

ONTHEFFINGSAANVRAAG

Voor het slopen van het wooncomplex en de school hoeft geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet voor het vernietigen van een vaste verblijfplaats van een streng beschermde soort te worden aangevraagd.

Aanbevelingen

Langs de oostzijde van het plangebied aan de Schuttestraat, is een onderbreking in de eikenlaan aanwezig. Om deze laan te herstellen en het foerageergebied en de vliegroutes van vleermuizen te verbeteren, zou een nieuwe zomereik kunnen worden aangeplant. In figuur 1 is de locatie van een mogelijk nieuwe boom aangegeven.

Door rekening te houden met het medegebruik van de geplande bebouwing door vleermuizen, kan de aanwezigheid van vleermuizen worden bevorderd. Het gaat hierbij om de integratie van voor vleermuizen geschikte restruimten, dakpannen en spouwstenen in de nieuwbouw. Hiermee worden vaste verblijfplaatsen gecreëerd voor gebouwbewoners als gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Colofon

Opdrachtgever
Lefier Zuidoost Drenthe

Contactpersoon
De heer D. Miedema

Rapport
Mevrouw drs. R.M. Veeneklaas
BügelHajema Adviseurs

Fotografie
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
De heer ir. J.A. Haarsma
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
030.45.50.00.02

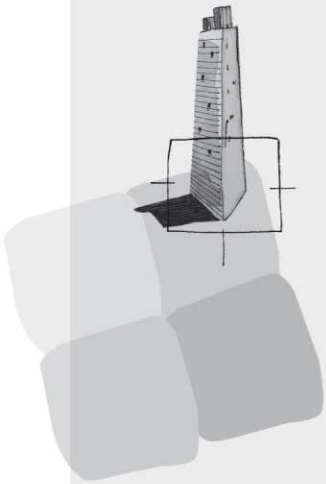

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
Postbus 274
9400 AG Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E assen@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort